

Dusza Europy – cywilizacja, pamięć i bezpieczeństwo

Pojęcie „duszy” kojarzone jest z duchowością i moralnością człowieka. Jednak w odniesieniu do Europy posiada ono nieco inne znaczenie. Jak zauważa profesor Adam Daniel Rotfeld w eseju zawartym w książce *Dusza Europy – co dzieli i jednoczy nas Europejczyków?*, duszą Starego Kontynentu jest jego cywilizacja i tożsamość – zbiorowy dorobek kulturowy, intelektualny i moralny, który spaja narody kontynentu mimo ich różnorodności.

Cywilizacja europejska ma korzenie w tradycji judeochrześcijańskiej, filozofii Greków, prawie rzymskim, renesansie i oświeceniu. Jednocześnie doświadczona jest wieloma wojnami, w tym dwóm największym światowym konfliktom XX wieku. To właśnie chęć zapobieżenia kolejnym wojnom doprowadziła do narodzin integracji europejskiej – od Wspólnoty Węgla i Stali po dzisiejszą Unię Europejską.

Można zadać pytanie, czy istnieje silna, wspólna tożsamość europejska? Narody Starego Kontynentu posiadają własne cywilizacje i dumę narodową, lecz Europa potrzebuje czegoś więcej niż suma tożsamości Brytyjczyków, Francuzów, Niemców czy Polaków. Tożsamość zbiorowa powstaje często w opozycji do zagrożeń zewnętrznych: agresji Rosji na Ukrainę, migracji, pandemii czy zmian klimatycznych.

Związek między tożsamością a bezpieczeństwem jest fundamentalny. Każda wspólnota potrzebuje pewności, że jej istnienie i wartości są chronione. Dlatego integracja europejska od samego początku była projektem bezpieczeństwa.

Oprócz wspólnych instytucji równie ważna jest pamięć historyczna. Europa nie może budować przyszłości na fałszu. Prawda o wojnach, zbrodniach i odpowiedzialności narodów jest trudna, ale konieczna. Profesor Rotfeld przestrzega przed redukowaniem pamięci do „polityki historycznej”, w której fakty dobiera się selektywnie, by osiągnąć doraźne cele.

Kryzysy ostatnich dekad pokazały, że Unia potrafi się jednoczyć. Pandemia COVID-19 czy wojna w Ukrainie stały się testami solidarności, które dowiodły, że wspólnota reaguje skuteczniej, niż przewidywali krytycy. Dzisiejsza Europa to nie tylko rynek i instytucje, ale projekt obrony wartości: wolności, demokracji i prawa narodów do samostanowienia.

Zachęcamy do zapoznania się zarówno z całym esejem, jak i książką „Dusza Europy – co dzieli i jednoczy nas Europejczyków?” – [przejdź](#).

„Zadanie publiczne „Wzmocnienie marki i potencjału OEES HUB - rozwój i silna marka think tanku ekonomii wartości” sfinansowane jest ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030. Treści odzwierciedlają jedynie opinię ich autora. NIW-CRSO nie jest odpowiedzialny za sposób wykorzystania zawartych w nich informacji.

